

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNI SUD U ZENICI
Broj: 43 0 Ps 198108 23 Pž
Zenica; 29.02.2024. godine

Kantonalni sud u Zenici, građansko vijeće sastavljeno od sudija: Sanela Popović, kao predsjednica vijeća, Ramo Ljevaković i Ranka Baškarad, kao članovi vijeća, u parničnom postupku tužioca „SAHVA-COMPANY“ d.o.o. Zenica, ul. Kralja Tvrtka I broj 17, Zenica, kojeg zastupa punomoćnik Zlatko Petrović, advokat iz Sarajeva, protiv tuženih 1. Grad Zenica, ul. Trg BiH broj 6, kojeg zastupa Gradsko pravobranilaštvo Zenica, i 2. „MLM GROUP-ZAGREB“ d.o.o. Zagreb, ul. Vlaška broj 68, Zagreb, Republika Hrvatska, radi utvrđenja ništavosti ugovora, v.s. 349.000,00 KM, odlučujući o žalbi prvotuzenog podnesenoj protiv presude Općinskog suda u Zenici broj 43 0 Ps 198108 21 Ps od 29.09.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj 29.02.2024. godine, donio je

PRESUDU

Žalba se odbija kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđuje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom je utvrđeno da su Ugovor o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača” u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.04.2011. godine zaključen između ugovornih strana Općine Zenica i „MLM GROUP-ZAGREB” d.o.o., Republika Hrvatska i Ugovor o ustupanju Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača” u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.4.2011. godine zaveden pod brojem 02-14-8450/14-1 od 17.01.2014. godine zaključen između ugovornih strana Općine Zenica, „MLM GROUP-ZAGREB” d.o.o., Republika Hrvatska, kao ustupioca, i Društva za proizvodnju, promet i trgovinu „SAHVA COMPANY” d.o.o. Zenica, ništavi.

Drugim stavom izreke pobijane presude je naloženo tuženom Grad Zenica da tužiocu isplati iznos od 350.000,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama na iznos od 349.000,00 KM počev od 21.05.2021. godine do isplate i na iznos od 1.000,00 KM počev od 30.08.2023. godine do isplate, u roku od 30 dana.

Trećim stavom izreke pobijane presude naloženo je tuženim da solidarno tužiocu naknade troškove postupka u iznosu od 13.285,15 KM, u roku od 30 dana.

Četvrtim stavom izreke prvostepene presude odbijen je zahtjev tužioca kojim je tražio da se obavežu tuženi da mu solidarno naknade troškove postupka u iznosu od 28,05 KM.

Petim stavom izreke pobijane presude je odbijen zahtjev tuženog Grad Zenica kojim je tražio da se obaveže tužilac da mu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 4.467,00 KM.

Protiv prvostepene presude žalbu je blagovremeno izjavio prvotuzeni, pobijajući prvostepenu presudu u cjelini zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i odluke o

troškovima postupka, sa prijedlogom da drugostepeni sud uvaži žalbu i preinači prvostepenu presudu, na način da odbije tužbeni zahtjev i obaveže tužioca na naknadu troškova postupka ili istu ukine i predmet vrati na ponovno postupanje.

U odgovoru na žalbu tužilac navodi da su navodi žalbe neosnovani, jer su izneseni u toku postupka i iste je prvostepeni sud analizirao u pobijanoj presudi, pa predlaže da se žalba odbije kao neosnovana.

Ispitujući prvostepenu presudu po žalbi na osnovu člana 221. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine FBiH, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), u granicama žalbenih navoda i po službenoj dužnosti, drugostepeni sud je zaključio:

Žalba nije osnovana.

Predmet spora u ovom postupku, prema tužbenom zahtjevu tužioca istaknutom u tužbi od 21.05.2021. godine je utvrđenje ništavosti Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.4.2011. godine i Ugovora o ustupanju Ugovora o uvođenju strateškog partnera za otklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici, broj 02-14-8450/14-1 od 17.01.2014. godine. Tužilac navodi da ovi ugovori ne sadrže nijednu odredbu, koja bi odredila predmet ugovora u smislu određenja površine zemljišta, niti su definisani vlasnički odnosi u korist Grada Zenice (ranije Općina Zenica), da izostaje pravni osnov zaključenja ugovora o strateškom partnerstvu u odnosu na prinudne propise koji regulišu pitanja korištenja metalnih i mineralnih sirovina i korištenja javnog dobra. Također, navodi da je odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona pokrenut postupak davanja koncesije za korištenje, eksploataciju i uređenje deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici, da je Načelnik Općine Zenica Općinskom vijeću predložio modul za realizaciju projekta kroz oblik „strateškog partnerstva“ i pokrenuo inicijativu za stavljanje van snage odluke Vlade Zeničko-dobojskog kantona, te da je Općinsko vijeće prihvatilo navedeno. Nakon provedene procedure sa izabranim strateškim partnerom „MLM GROUP-ZAGREB“ d.o.o. RH sklopljen je ugovor koji obuhvata preradu i izvoz metalne troske koja se nalazi na deponiji i predstavlja „otpad“ - „nus produkt“ procesa proizvodnje u postrojenjima Željezare u Zenici. Prema članu 2. tačka 1). Zakona o koncesijama Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćen tekst (Sl. novine FBiH broj 5/03) –proizlazi da je predmet koncesije istraživanje i/ili eksploatacija metalnih i nemetalnih mineralnih sirovina iz primarnih ili sekundarnih ležišta, dok je članom 20. istog Zakona propisano da je ništav ugovor o koncesiji suprotan odredbama istog zakona. Smatra daje postupak izbora „strateškog partnera“ proveden je suprotno odredbama Zakona o koncesijama Zeničko-dobojskog kantona kao prinudnog propisa, pa je po tom osnovu osnovni ugovor i ugovor o ustupanju ugovora ništav. Dalje je tužilac istakao da potpisani Ugovor o ustupanju i Ugovora o izboru strateškog partnera ne predstavlja stvarnu volju tužioca u smislu odredbi člana 26. Zakona o obligacionim odnosima, jer ne precizira tačnu i utvrđenu površinu zemljišta na kojem se treba odvijati proces recikliranja mineralnih sirovina i sanacije deponije. Odnos sa proizvođačem otpada „Arcellor Mital“ Zenica, učešće drugog privrednog društva „Quorum BiH“ d.o.o. Zenica, koji je, iako nije potpisnik ugovora nije regulisan, a društvo „Quorum BiH“ d.o.o. Zenica je obavljao poslovne aktivnosti na dijelu deponije samostalno uz prećutnu saglasnost Općine Zenica do kraja 2019. godine. Kulminacija problema zbog neriješenih i nedefinisanih imovinsko pravnih odnosa na deponiji je bila razlog zakazivanja i održavanja tematske sjednice Gradskog vijeća Zenica 27.12.2018. godine i donošenja zaključka Gradskog vijeća Zenica broj 01-01-5916/19 od 05.03.2019. godine, kojim je poništena tačka 3. člana 1. Zaključka o preuzimanju dijela gradskog građevinskog

zemljišta, koje je u zemljišnim knjigama i katastru nekretnina upisano kao pravo korištenja Željezare Zenica, te pokretanje postupka oglašavanjem ništavnim rješenja Uprave za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina od 30.08.2005. godine, zbog učinjenih nezakonitosti nemogućnosti provođenja promjena u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu na ime Grada, čime je potvrđeno da u oba sporna ugovora nedostaje bitni element ugovora koji određuje predmet istih, a to su vlasništvo i mogućnost raspolaganja zemljištem deponije od strane Grada (ranije Općine) Zenica kao potpisnika ugovora o strateškom partnerstvu. Tužilac je u toku implementacije predmetnog Ugovora o ustupanju ugovora tuženom Gradu Zenici izvršio isplatu novčanog iznosa, koji iznos u slučaju ništavosti ugovora druga ugovorna strana treba vratiti tužiocu, pa prema preinačenom tužbenom zahtjevu na nastavku glavne rasprave 30.8.2023. godine osim utvrđivanja ništavosti navedenih ugovora, traži da se prvotuženi obaveže na isplatu iznosa od 350.000,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

Svoje pravo iz pravnog odnosa tužilac zasniva na članu 103. i 109. Zakona o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, Sl. list RBiH broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i Sl. novine FBiH broj 29/03 i 42/11), pravu na utvrđivanje ništavosti ugovora. Članom 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima regulisano je da Ugovor, koji je protivan Ustavu, prisilnim propisima te moralu društva, ništav je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje nešto drugo. Tužilac svoj zahtjev zasniva na činjenici da ugovorima nije precizno određen predmet ugovora u smislu određivanja površine zemljišta na koje se ugovor odnosi, sa definisanim vlasničkom odnosima u korist prvotuženog, te da nisu provedene propisane procedure u pogledu koncesije (zbog predmeta ugovora i protivnosti prinudnim propisima).

Među parničnim strankama nije sporno da je 19.04.2011. godine zaključen Ugovor o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici između prvotuženog, Općine Zenica, i drugotuženog, a nakon toga 17.01.2014. godine i Ugovor o ustupanju Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.04.2011. godine broj ugovora 02-14-8450/14-1 od 17.01.2014. godine između prvotuženog, odnosno Općine Zenica, i drugotuženog kao ustupioca i tužioca kao nove ugovorne strane.

Sporna je osnovanost tužbenog zahtjeva, odnosno da li su navedeni ugovori ništavi, kao i osnovanost zahtjeva tužioca prema prvotuženom kojim se traži vraćanje primljenih uplata izvršenih prvotuženom od strane tužioca i visina potraživanja. Sporne činjenice su utvrđene i iz dokaza navedenih ugovora, koje su parnične stranke izvele tokom postupka.

U dokaznom postupku provedeni su predloženi dokazi pa je saslušan zastupnik po zakonu tužioca Dž. S., te svjedoci: Z. S., S. K., E. D. i F. H., provedeno vještačenje po vještaku ekonomske struke Luki Mastilović, dipl. ecc. iz Zenice, vještaku geodetske struke Ibrahimu Šenderović, dipl. inž. geod. iz Zenice i vještaku geološke struke Dr. sci. Mehmedu Saletović, te izvršen uvid i pročitani Ugovor o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.04.2011. godine, Ugovor o ustupanju Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj 02-14-8450/14-1 od 17.01.2014. godine, akt Načelnika Općine broj 02-23-16483/10 od 15.10.2010. godine, zaključak Općinskog vijeća o davanju saglasnosti za pokretanje procedure za izbor strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ iz

2010. godine i drugi materijalni dokazi, kako je navedeno u prvostepenoj presudi (četvrta i peta stranica).

Podnosilac žalbe navodi da je u završnom izlaganju iznio niz prigovora, što prvostepeni sud nije ni obrazlagao, čime su počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka. Prvostepeni sud nije dužan obrazlagati navode stranaka i činjenice koje nisu od odlučnog značaja, pa ni drugostepeni sud. Prvotuženi ne navodi nijedan prigovor koji je prvostepeni sud dužan razmotriti i koji bi kao takav uticao na zaključke i odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva u ovom postupku. Ovo posebno kada su u pitanju relativno bitne povrede odredaba parničnog postupka kod kojih se mora ukazati na povredu uticaj na odluku. Ni navodi podnosioca žalbe, da sud nije utvrdio da li postoji drugotuženi nisu osnovani, jer je sud dostavljao pismena drugotuženom, a osim toga prvotuženi je sa drugotuženim potpisao ugovor, pa i tužilac, i sada ukazuje na upitnost njegovog postojanja, iako u postupku treba zastupati svoje pravne interese, a osim toga u spisu se nalazi Izvod iz sudskog registra Trgovačkog suda u Zagrebu od 17.11.2022. godine, pa su ovi navodi žalbe neosnovani, a rješenjem istog suda od 22.05.2023 odbijen je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom drugotuženog, koje je postalo pravosnažno 07.06.2023. godine.

Ni drugi navodi žalbe nisu osnovani, a podnosilac žalbe se poziva na Pravilnik o razvrstavanju otpada (Sl. novine FBiH broj 9/05) koji je bez uticaja na zaključke prvostepenog suda i odluku o tužbenom zahtjevu. Prvotuženi u žalbi navodi da ugovori čije se utvrđivanje ništavosti traži u skladu sa članom 46. Zakona o obligacionim odnosima imaju „moguću, dopuštenu i određenu obavezu, odnosno odredivu“. Međutim, ugovor čije se poništenje traži ne opravdava svoj naziv i u suštini je koncesioni ugovor koji tuženi i nisu mogli zaključiti. Postavlja se pitanje gdje se to vrši sanacija otpada, a da onaj ko vrši sanaciju je subjektu, sa kojim je sanacija ugovorena, dužan platiti naknadu, zato što za njegove potrebe vrši sanaciju deponije otpada i smeća. Sam podnosilac žalbe navodi da ugovor prvotuženog nije koncesioni, a u suštini jeste, jer tužilac svoje usluge treba da naplati iz razvrstanih sirovina pri uređenju deponije. Dakle, ugovor je trebao i jedino mogao biti koncesioni, ako se zaključuje na način kako je zaključen, što se vidi i po aktivnostima Zeničko-dobojskog kantona, a koja aktivnost proizilazi iz akta prvotuženog broj 02-23-16483/10 od 15.10.2010. godine, i propratnog akta isti broj od 03.10.2010. godine u kome je predloženo da Vijeće Općine Zenica pokrene inicijativu za stavljanje van snage odluke Vlade Ze-do kantona broj 02-18-15861/09 od 03.06.2009. godine, kao i iskaza svjedoka S. K., pa se tužilac opravdano poziva na član 2. tačka 1) alineja 2 (pa i alineje 12) i član 20. Zakona o koncesijama Zeničko-dobojskog kantona, koji određuje da je ništav ugovor o koncesiji zaključen suprotno odredbama ovog zakona. Vlada Ze-do kantona nije odredila shodno članu 3. stav 1. Zakona o koncesijama prvotuženog kao koncesora u postupku zaključenja ugovora, nego je prvotuženi to pravo samovlasno pribavio što se vidi iz aktivnosti prvotuženog. Prvotuženi i u žalbi predočava da su ugovori zaključeni zbog uklanjanja otpada i sanacije deponije industrijskog otpada, a ne zbog eksploatacije, ali je iz naprijed navedenog jasno kako je prvotuženi uopće mogao doći do prava da može zaključiti ugovore za koje se utvrđivanje ništavosti traži.

Prvostepeni sud je obrazložio da bi obligacioni ugovor proizvodio pravna dejstva, potrebno je da se ispunje uslovi koji se zakonom zahtijevaju za njegov nastanak i punovažnost. To su uslovi koji se odnose na saglasnost volje, predmet i osnov ugovora, formu ugovora, te sposobnost ugovaranja. Ukoliko u momentu zaključenja ugovora nedostaje jedan od uslova potrebnih za njegovu punovažnost, takav ugovor je nepunovažan, odnosno on je nevažeći, a u konkretnom, postavlja se pitanje osnova.

Članom 46. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima je regulisano da se ugovorna obaveza može sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju, dok je stavom 2. istog člana regulisano da ona mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva. Član 47. istog zakona propisuje da je ugovor ništav, kada je predmet obaveze nemoguć, nedopušten, neodređen ili neodrediv.

Iz Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj: 02-14-8450/11 od 19.04.2011. godine proizilazi da je predmet ugovora trajna i potpuna sanacija lokaliteta sadašnje deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici uvođenjem strateškog partnera. Odredbom člana II određeno je da su ciljevi ugovornih strana: definiranje i provođenje projekta trajnog uklanjanja industrijskog otpada s lokaliteta „Rača“ uz primjenu ekološki prihvatljivog tretmana, potpuna sanacija lokaliteta i dobivanje prostora za neke druge sadržaje, uređenje prostora lokaliteta „Rača“ u skladu s najvišim standardima zaštite čovjekove okoline, postizanje pozitivnih efekata za strateškog partnera, kao i za sve njegove poslovne partnere koji će biti angažirani na različitim aktivnostima projekta, postizanje pozitivnijih finansijskih efekata za lokalnu zajednicu.

Članom IV Ugovora regulisano je da se „MLM GROUP-ZAGREB“ d.o.o. obavezuje fizičko-kemijskim analizama i zakonskom procedurom, domicilnom i europskom, trošku svrstati u određenu kategoriju otpada, što će uvelike definirati sve daljnje aktivnosti na njenoj sanaciji, znanstvenim i stručnim radom i tehnološkim postupkom, kao i sa odgovarajućom opremom i strojevima, pretvoriti deklarirani otpad u sekundarnu sirovinu, tehnološkim postupcima izvršiti trajnu sanaciju zemljišta i staviti ga na raspolaganje Općini Zenica za realizaciju razvojnih prostornih planova, integralnim tržišnim rješenjem osigurati kontinuiran odvoz prerađenog otpada sa prostora deponije, sanaciju obavljati po najvišim normama vezanim za zaštitu okoliša, kako domicilnim, tako i europskim, sanaciju obavljati tako da se komunalni otpad i drugi neiskoristivi industrijski otpad odloži planski u sklopu postojeće deponije „Rača“, sanacijskim projektom osigurati kompaniji ArcelorMittal kontinuirano odlaganje novog industrijskog otpada i isti obuhvatiti projektom sanacije, sanacijskim aktivnostima obuhvatiti i održavanje obodnih kanala i drenažnog sustava otpadnih voda, stručnim nadzorom od strane ovlaštenih institucija osigurati da sve aktivnosti na sanaciji budu: stručno provedene, zakonski utemeljene i učinkovite, angažmanom domaće radne snage na Projektu sanacije, doprinijeti povećanje zaposlenosti u Općini Zenica, karakterom sanacije, a to je proizvodnja i izvoz, doprinijeti oporavku privrede Općine Zenica i privrede cijele BiH, harmonizacijom interesa svih onih koji su povezani sa Projektom sanacije, stvoriti klimu povjerenja, uzajamnog pomaganja i stvaranja sinergijskog učinka, humanitarnim aktivnostima, projektu sanacije dati posebnu boju i karakter.

Članom VIII Ugovora navedeno je da je globalni cilj projekta potpuna sanacija deponije „Rača“ i to na način da se posebnim tehnologijama i odabranim postrojenjima i opremom industrijski neopasni otpad preradom pretvori u sekundarne sirovine i da se odveze sa navedene lokacije. „MLM GROUP-ZAGREB“ preuzima potpunu odgovornost za realizaciju gore navedenog cilja. Komunalni otpad i druge vrste neiskoristivog otpada koje nisu obuhvaćene Projektom sanacije, planski će se odlagati u sklopu postojeće deponije „Rača“, dok je u članu IX navedeno da ekološka dimenzija projekta podrazumijeva obavezu „MLM GROUP-ZAGREB“ da trošku, koja je odlagana na deponiji „Rača“ kroz duži vremenski period (cca 50.000.000 t), iskopava i prerađuje, te odvozi sa lokaliteta i na taj način očisti prostor i lokalitet pretvori u potpuno čisto i sanirano zemljište, pogodno za dalje razvojne planove Općine Zenica.

Iz Ugovora o ustupanju ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici broj 02-14-8450/11 od 19.04.2011. godine broj ugovora 02-14-8450/14-1 od 17.01.2014. godine proizilazi da je tužilac preuzeo prava i obaveze „MLM GROUP-ZAGREB“ d.o.o. iz prethodno navedenog Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici.

Prvostepeni sud cijeni da nisu osnovani navodi tužioca da predmet ugovora nije precizno određen sa definisanim vlasničkim odnosima, su neosnovani, imajući u vidu da je na području Grada, tada Općine Zenica, postojala i postoji samo jedna deponija „Rača“, što bi se i moglo prihvatiti da ugovor nije trebao biti koncesioni. Ovo pogotovo jer je vještak geodetske struke Ibrahim Šenderović u svom nalazu i mišljenju od 02.03.2023. godine naveo da je nemoguće utvrditi kojim parcelama pripada „Rača“, iz razloga što u ugovorima ne postoji, nije definisana površina, oblik, niti katastarske čestice industrijskog otpada „Rača“, što koncesioni ugovor treba da ima (prostor djelovanja). Prvostepeni sud je u cjelini prihvatio nalaz vještaka geodetske struke koji je sačinjen u skladu sa pravilima struke, jasan i precizan.

Dalje u žalbi prvotuženi teoretski izlaže šta podrazumijeva iskorištavanje prirodnih bogatstava, odnosno dobara u općoj upotrebi, navodeći da se iz ugovora ne navodi da se radi o ugovoru o koncesiji i iskorištavanju prirodnih bogatstava, dajući definiciju šta su prirodna bogatstva, a da se u konkretnom slučaju radi o odlagalištu otpada ili deponiji namijenjenoj za trajno odlaganje otpada. Međutim, u konkretnom slučaju i jeste problem što zaključeni ugovori nisu ugovori o koncesiji, a trebali su biti, jer je Zeničko-dobojski kanton pokrenuo postupak dodjele iste, a što nije sprovedeno. Iz iskaza svjedoka suvlasnika tužioca proizilazi da se rekultivacijom materijala trebala finansirati sanacija deponije. Dakle, radilo se o eksploataciji prirodnog bogatstva, odnosno dobra u općoj upotrebi. I Željezera Zenica koja izvozi materijal na deponiju, vrši eksploataciju prirodnog bogatstva, ali ostaci istog se djelimično pojavljuju u deponijskom otpadu. Da je kroz koncesiju dato pravo na eksploataciju, prvotuženi bi dobio samo dio koncesione naknade, po članu 18. Zakona o koncesijama, a zaključenjem ugovora kakve je zaključio prvotuženi isti naplaćuje sve, iako sporni ugovori upućuju na prikriveni koncesioni ugovor koji prvotuženi nije mogao zaključiti u cilju da sebi naplati sve što bi se naplatilo kroz koncesioni ugovor.

Također je prvostepeni sud pravilno cijenio da su osnovani navodi tužioca koji se odnose na to da nisu provedene propisane procedure u pogledu koncesije, te da je Ugovor (o koncesiji) suprotan odredbama Zakona o koncesiji i da je kao takav ništav. Pri tome treba ukazati na član 99. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima da pri tumačenju spornih odredbi ugovora ne treba se držati doslovnog značenja upotrijebljenih izraza.

Članom 2. Zakona o koncesijama propisano je šta može biti predmet koncesije, tako da je u stavu 1. ovog člana navedeno istraživanje i/ili eksploatacija: energetskih mineralnih sirovina (ugalj, sirova nafta, zemni gas i dr.), metaličnih i nemetaličnih mineralnih sirovina iz primarnih i sekundarnih ležišta, svih vrsta soli i solnih voda, šljunka i pijeska iz vodotokova i aluviona, ljeovitih, termalnih, mineralnih voda i izvorišta prirodnih voda za piće.

Članom 3. stav 3. istog Zakona propisano je da je koncesija pravo obavljanja privrednih djelatnosti korištenjem prirodnih resursa, dobara u općoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od općeg interesa određenih ovim Zakonom. Članom 20. istog Zakona propisano je da je ništav Ugovor o koncesiji suprotan odredbama ovog zakona. U tom smislu je obrazloženo da Ugovor o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju

deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici, koji su tuženi zaključili, ne nosi naziv Ugovor o koncesiji, ali isti, iako ne sadrži u nazivu ili odredbama riječ koncesija, u suštini sadrži elemente i odredbe, te pojmove koji se tiču koncesije, odnosno postojala je obaveza da se u slučaju korištenja prirodnih resursa, dobara u općoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od općeg interesa, zaključi ugovor o koncesiji sa nadležnim ministarstvom.

U svom nalazu i mišljenju od 07.02.2023. godine vještak geološke struke Mehmed Saletović naveo je da je prvobitni strateški partner, odnosno drugotuženi, a samim time i tužilac, trebao i morao imati potpisan koncesioni ugovor sa nadležnim kantonalnim Ministarstvom za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona. Po ocjeni prvostepenog suda, nalaz i mišljenje vještaka geološke struke je jasan, potpun i dat u skladu sa pravilima struke, a navodi koje je prvotuženi isticao, koji se odnose na ličnost vještaka i primjedbe u vezi sa datim nalazom i mišljenjem, te ranijim angažmanom vještaka, su po ocjeni suda neosnovani, jer vještak ima obavezu da nalaz i mišljenje da u skladu sa pravilima struke, kao i da sam u slučaju sumnje u pristrasnost traži svoje izuzeće, a i sam prvotuženi je, ukoliko je smatrao da vještak treba biti izuzet iz ovog predmeta, trebao nakon saznanja za činjenice koje dovode u sumnju istog tražiti njegovo izuzeće, uz napomenu da je na glavnoj raspravi na postavljeno pitanje zastupnica po zakonu prvotuženog odgovorila da ne traži izuzeće vještaka, pa isticanje navoda u završnom izlaganju koji se odnose na ličnost vještaka su neosnovani. Prvostepeni sud napominje da svaki vještak polaže zakletvu koja ga obavezuje da nalaze i mišljenja daje nepristrasno i savjesno, u skladu sa pravilima struke, a za suprotno je krivično odgovoran.

Prvotuženi u žalbi iznosi i tvrdnje da je vještak dr. sci. Mehmed Saletović bio u sukobu interesa, jer je u vrijeme potpisivanja i provođenja ovih ugovora bio član nadzornog tima za praćenje prvog (osnovnog) ugovora, a usudio se reći u nalazu da je u konkretnom slučaju obavezna primjena Zakona o koncesijama. Međutim, ovi navodi žalbe nisu osnovani, prvo, prvotuženi se uopće nije protivio ličnosti vještaka, pa ni na glavnoj raspravi nije traženo izuzeće vještaka na izričito pitanje suda, a drugo, nije uopće značajno šta je vještak rekao o primjeni nekog zakona, jer je to pravno pitanje o kome odlučuje sud. Dakle, prvotuženi uopće ne prigovara na činjenične navode ovog vještaka, niti se na istim zasniva odluka suda, dakle, odluka se ne zasniva na konstataciji vještaka da treba primijeniti Zakon o koncesiji, što je pravno pitanje, i bila bi ista i da te konstatacije nema.

Zastupnik po zakonu tužioca Dž. S. izjavio je da je direktor tužioca, da su ugovor naslijedili od „MLM“ kao i dug od 300.000,00 KM koji su trebali platiti pola oni, a pola firma Quorum iz Njemačke, te da im je rečeno da ne mogu dobiti nikakav drugi ugovor, da su izvršili plaćanje, a potpisao je ugovor iz 2014. godine. Ovaj iskaz prvostepeni sud je prihvatio u dijelu u kojem nije u suprotnosti sa drugim izvedenim dokazima.

Svjedok Z. S., kome je prvostepeni sud poklonio vjeru u dijelu u kojem nije u suprotnosti sa drugim izvedenim dokazima, izjavio je da kod tužioca radi kao komercijalista od oktobra 2013. godine i da je suvlasnik, da mu je poznato kada je zaključen ugovor, da je ugovorom regulisano da je tužilac dužan sanirati i ukloniti deponiju, i da bi rekultivacijom materijala se trebalo finansirati sanacija deponije, vađenjem berne iz tog materijala, a bilo je netačno da postoje tolike količine berne, a sa prostorom su bili upoznati i znali su gdje se nalazi. Izjavio je da nisu imali uslove za obavljanje djelatnosti, jer količine materijala nisu bile koliko treba i Mittal je izvezio ogromne količine otpada 2014.-2019. godine koji nije imao željeza. Plaćanje su vršili u ratama, kako su dogovorili sa prethodnim gradonačelnikom

S., na način da do kraja 2013. godine uplate 600.000,00 KM na ime duga od firme „MLM“, što su uplatili zadnjih 7 dana 2013. godine.

Svjedok S. K., kome je prvostepeni sud poklonio vjeru u dijelu u kojem nije u suprotnosti sa drugim izvedenim dokazima, je u svom iskazu izjavio da je Općina 2006. ili 2007. godine inicirala pokretanje procedure dodjele koncesije za eksploataciju sekundarnog ležišta mineralne sirovine, koje aktivnosti su vođene pred resornim ministarstvom i Vladom kantona, te okončane 2009. godine kada je Vlada rješenjem obustavila postupak, nakon čega je Gradsko vijeće odlučilo da se pokrene procedura međunarodnog javnog poziva za izbor strateškog partnera, a zašto je obustavljen postupak dodjele koncesije nije mu poznato.

Dalje nisu osnovani ni navodi žalbe da nije postojao nijedan dokaz da je Vlada Ze-do kantona pokrenula procedure za dodjelu koncesije, kada to proizilazi iz iskaza svjedoka koji je sekretar prvotuženog. Treba naglasiti i da to nije ni od značaja za odluku, jer bez Vlade Zeničko-dobojskog kantona ni prvotuženi nije se mogao pojaviti kao ugovarač za zaključivanje ugovora, kao koncesor shodno članu 3. stav 1. Zakon o koncesijama, dok ga Vlada ne odredi.

Iz akta sekretara Općine Zenica broj 01-23-16843/10 od 03.10.2010. godine (koji je potpisao S. K.) utvrđeno je da je zaključkom prvotuženog od 03.10.2010. godine data saglasnost za pokretanje procedure za izbor strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ te da je Vijeće Općine pokrenulo inicijativu za stavljanje van snage Odluke Vlade Zeničko-dobojskog kantona od 03.06.2009. godine, dok iz zaključka Općinskog vijeća Zenica broj 01-23-5149/11 od 15.03.2011. godine o usvajanju informacije o provedenom javnom pozivu, proizilazi da je usvojena informacija o provedenom javnom pozivu Komisije za provođenje procedure izbora strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“.

Iz akta Načelnika Općine broj 02-23-16483/10 od 15.10.2010. godine proizilazi da je tadašnji Načelnik Općine Zenica predložio Vijeću Općine Zenica model za realizaciju projekta uklanjanja otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“, a nakon čega je od Općinskog vijeća data saglasnost za pokretanje procedure za izbor strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ iz 2010. godine, na kojem nema datuma, data saglasnost za pokretanje navedene procedure.

Da je upućen javni poziv za trajnu i potpunu sanaciju lokaliteta deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici, proizilazi iz teksta javnog poziva za izbor strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“ u Zenici, a iz ponude tužioca i Quorum BiH d.o.o. Zenica od 14.06.2013. godine proizilazi da su tužilac i navedena firma Quorum BiH d.o.o. Zenica dostavili prvotuženom ponudu, u kojoj su naveli način isplate novčanih obaveza prema ugovoru i način zapošljavanja radne snage.

Iz akta Općine Zenica od 24.01.2014. godine proizilazi da je prvotuženi obavijestio tužioca da je Načelnik Općine potpisao ugovor o ustupanju, dok iz Zaključka Općine Zenica broj 01-01-12037/13 od 26.06.2013. godine proizilazi da je data saglasnost Općinskog vijeća na Ugovor o ustupanju ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada „Rača“.

Pravilno prvostepeni sud cijeni da postupak koncesije u konkretnom slučaju nije proveden, a trebao je biti, što upućuje na zaključak da je prvotuženi sa drugotuženim, a nakon

toga prenosom na tužioca, zaključio ugovor suprotno odredbama Zakona o koncesiji. Ni iskazi svjedoka E. D. i F. H. ne upućuju na drugačije zaključke. Svjedokinja F. H. izjavila je da je bila član radne grupe u kojoj je njen zadatak bio da prezentuje ispunjenje ugovora u smislu plaćanja iz ugovora. Svjedok E. D., čiji je iskaz prvostepeni sud prihvatio kao vjerodostojan, je izjavio da ne zna koje je zemljište konkretno bilo predmet ugovora, te da su nedavno radili uvide u zemljišno-knjižne uloške i konstatovali da je cijelo područje deponije sa pravom upravljanja, korištenja Željezara Zenica, te da je gradsko vijeće donijelo jednu odluku 2019. ili 2020. godine kojom je tražilo da se oglasi ništavim rješenje kojim je Općina preuzela zemljište deponije, koji postupak nije proveden, a Vijeće je donijelo i zaključak kojim se stavlja van snage tačka iz zaključka od 06.11.2000. godine o inicijativi da se preuzme zemljište industrijskog otpada „Rača“.

Iz Zaključka Općinskog vijeća Zenica broj 01-23-26317/00 od 06.11.2000. godine proizilazi da je Vijeće Općine Zenica prihvatilo prijedlog Željezare „Zenica“ Zenica za preuzimanje dijela gradskog građevinskog zemljišta koje je upisano kao korisništvo Željezare „Zenica“ Zenica, a stvarno nije u njihovom posjedu, te se daje saglasnost Načelniku Općine i nadležnim službama da pokrenu procedure preuzimanja zemljišta. Ni iz ovog dokaza nije moguće utvrditi o kojem zemljištu se radi.

Iz Rješenja uprave za imovinsko-pravne i geodetske poslove i katastar nekretnina Općine Zenica broj 10-30-10675/05 od 30.08.2005. godine proizilazi da je utvrđen prestanak prava korištenja parcela KO Gradišće, koje su u rješenju pojedinačno navedene, te iz opisa parcela proizilazi da se radi o zemljištu „Rača“ i upis prava vlasništva na parcelama iz rješenja u korist Općine Zenica. U obrazloženju rješenja navedeno je da je Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona razmotrilo prijedlog Općine Zenica za pokretanje procedure dodjele koncesije za eksploataciju industrijskog otpada „Rača“ te da je u fazi pripreme integralnog vođenja postupka dodjele koncesije na istraživanje i eksploataciju i da su u međuvremenu pokrenute i aktivnosti za izdavanje deponije „Rača“ na koncesiju.

Slijedom navedenog rješenja, proizilazi da je Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona pokrenulo procedure u vezi dodjele koncesije za eksploataciju na lokalitetu zemljišta industrijskog otpada „Rača“, a što je u skladu sa Zakonom o koncesiji Zeničko-dobojskog kantona, ali prema izvedenim dokazima postupak nije završen.

Prema tome, prvotuženi nije mogao postupati suprotno Zakonom o koncesiji Zeničko-dobojskog kantona, posebno imajući u vidu da je isti znao za pokrenutu proceduru dodjele koncesije za eksploataciju industrijskog otpada „Rača“ od strane nadležnog ministarstva.

Ni ostali izvedeni materijalni dokazi, koje je prvostepeni sud nabrojao na 11. stranici prvostepene presude, nisu mogli dovesti do drugačijih činjeničnih i pravnih zaključaka i odluke prvostepenog suda o tužbenom zahtjevu.

Prema tome, ugovori čije se utvrđivanje ništavosti traži, nisu zaključeni u skladu sa propisima koji su bili na snazi u vrijeme zaključenja istih, odnosno Zakonom o koncesijama, iako je iz izvedenih dokaza utvrđeno da je Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona pokrenulo procedure u vezi dodjele koncesije za eksploataciju na lokalitetu zemljišta industrijskog otpada „Rača“ (dokaz Rješenje uprave za imovinsko-pravne i geodetske poslove i katastar nekretnina Općine Zenica broj 10-30-10675/05 od 30.08.2005. godine), te da je prvotuženi znao za to, pa su isti ništavi, shodno članu 20. Zakona o koncesijama.

Članom 104. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da u slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je da vrati drugoj sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivu vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ukoliko zakon nešto drugo ne određuje. Neosnovano prvotuženi prigovara na tumačenje i primjenu ove odredbe, jer je prvostepeni sud istu pravilno tumačio i primijenio. U skladu sa članom 20. Zakona o koncesijama ugovor je ništav, a posljedice ništavosti je vraćanje onoga što je primljeno po osnovu takvog ugovora (što je utvrđeno vještačenjem), te odluka i u pogledu navedenog nije ni mogla biti drugačija. Prvotuženi se u tom smislu neosnovano poziva i na član 17. i 21. Zakona o obligacionim odnosima, koja bi se načela mogla razmatrati kod postojećih ugovora koji nisu oglašeni ništavim.

U svom nalazu i mišljenju od 10.02.2023. godine vještak ekonomske struke Luka Mastilović naveo je da je tužilac isplatio prvotuženom ukupan iznos od 350.000,00 KM na ime komunalne naknade, utvrđene pravosnažnim rješenjima prvotuženog, donesenim na osnovu Zakona o komunalnim djelatnostima (Sl. novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/2008) i Ugovora o uvođenju strateškog partnera za uklanjanje otpada i sanaciju deponije industrijskog otpada "Rača" u Zenici broj 02-14-8450/1 1 od 19.04.2011. godine.

Prvotuženi u žalbi navodi i da je vještak ekonomske struke naveo da je tužilac na ime ugovornih obaveza na ime komunalne naknade isplatio novčani iznos, međutim, očito je da se u konkretnom slučaju radi o traženom novčanom iznosu od prvotuženog, da bi se tužilac mogao pojaviti u ugovornom odnosu sa prvotuženim umjesto ranijeg potpisnika ugovora drugotuženog. Drugačije ni sam prvotuženi ne dokazuje, da je uplata izvršena po bilo kom drugom pravnom osnovu, pri čemu nisu od značaja navodi da je uplata izvršena „na ime komunalne naknade“. Postavlja se pitanje ko plaća komunalnu naknadu u navedenom iznosu i zašto, a i sam zastupnik po zakonu tužioca Dž. S. izjavio je da je direktor tužioca, da su ugovor naslijedili od „MLM“ kao i dug od 300.000,00 KM koji su trebali platiti pola oni, a pola firma Quorum iz Njemačke, te da im je rečeno da ne mogu dobiti nikakav drugi ugovor. Druge uplate prvotuženom na ime eksploatacije sirovina nisu predmet tužbenog zahtjeva. Tužilac je ostvarivao korist i plaćao na ime toga, što opet upućuje na koncesiono pravo.

Kako je utvrđena ništavost zaključenih ugovora, prvotuženi je dužan tužiocu vratiti sve što je primio po osnovu zaključenih ugovora, a radi se o iznosu od 350.000,00 KM. Navedeni iznos je utvrđen i iz akta Službe finansija Grada Zenica broj 05-49-2698/18 od 29.10.2018. godine, sa analitičkim karticama za period od 01.01.2011. do 31.12.2011. godine, 01.01.2013. godine do 31.12.2013. godine, 01.01.2015. do 31.12.2015. godine i 01.01.2016. do 31.12.2016. godine, prema kojima je tužilac vršio uplate u iznosu koji je vještak utvrdio, koje dokaze je prvostepeni sud cijenio i kroz nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke.

Odluka o zakonskim zateznim kamatama donesena je na osnovu člana 277. stav 1. i 324. Zakona o obligacionim odnosima, počev od datuma podnošenja tužbe na iznos od 349.000,00 KM, a na iznos od 1.000,00 KM počev od 30.8.2023. godine, kao dana kada je sudu podnesen zahtjev za isplatu navedenog iznosa.

O troškovima parničnog postupka odlučeno je primjenom odredbe član 386. stav 2. i 387. u vezi sa član 396. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Prvotuženi troškove osporava samo u kontekstu izgubljene parnice, bez ukazivanja na konkretne stavke troškova, a prvostepeni sud je u odnosu na troškove dao jasno obrazloženje na koje se prvotuženi upućuje, bez potrebe za ponavljanjem obrazloženog (stranica 12 i 13 pobijane presude).

Dakle, nisu ostvareni žalbeni razlozi podnosioca žalbe, a tužilac je u skladu sa članom 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku dokazao činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev, pa je pravilno i na zakonit način postupio prvostepeni sud kada je isti usvojio, kao i zahtjev za naknadu troškova u dosuđenom dijelu.

Zbog svega navedenog, žalba je odbijena kao neosnovana i potvrđena prvostepena presuda, na osnovu člana 224. stav 1. tačka 2) i člana 226. Zakona o parničnom postupku.

Predsjednik vijeća

Sanela Popović